Josh's spiedende blik

Circumspecto semper

09 MAART 2017

Friedrich Griese - studie

Bio-, bibliografisch en kritisch documentonderzoek en kijk op zijn tijd van de romancier

Friedrich Griese (1890-1975),

op basis van het manuscript 31 januari 1979. Boekvorm DIN A4, 167 pagina's (maart 2017).

Privé-uitgave, *niet* in de handel.

GRIESE INLEIDING

Wij hebben de eer onze tekstkritische studie over de Duitse letterkundige Friedrich Griese voor te leggen.

Het betreft de privéstudie aan de UB 1976-1979, met aanvullende documentatie uit heel Europa.

Het is geen leesboek, eerder een naslagwerk of bibliografische encyclopedie.

Het lijdt geen twijfel dat doelbewuste afstand gehouden is geworden tot de talrijke vermeldingen van vreemde namen en zwaarwichtige woorden uit de vooroorlogse Duitse tijd doch laten wij de schrijvers en zijn critici ten volle aan het woord komen echter niet zonder becommentariëring. Alles dient de investigatorische belangstelling.

Met gestrengheid hebben wij de manuscripttekst getypt zoals hij in 1978/9 geschreven geworden is teneinde de authenticiteit te waarborgen. Slechts hier en daar zijn kleine correcties en aanvullingen aangebracht en die moeten kunnen.

De gegevens zijn voor de periode na 1979 *niet* geactualiseerd, het boek is dus een tijdsdocument.

Het boek is *niet* geschikt voor iedereen aangezien minstens verwacht wordt een voorkennis te beschikken over de Duitse tijd, letterkunde en toenmalige cultuur alsmede over de jaren na de WOII. Minder krijgskunde dan politieke geschiedenis en cultuurpolitiek. Daarom is het ook niet in de handel. Onze studie is bestemd voor instituten van universiteiten en voor oudere personen onzer persoonlijke keuze.

Mailto: J.A. Heitmann
AMSTERDAM

Gepost door Josz-Vosz op 03:12

26 opmerkingen:

Josz-Vosz 9 maart 2017 om 14:06

Het boek lijkt saai vanwege het uitvoerige documentonderzoek, doch is het verbindende commentaar verrassend en buitengewoon spannend. Alles is systematisch ingedeeld. Als strekking is te zeggen dat het spanningsveld van de romancier (filosofie van mens en landschap) en de opkomende autoriteiten (ideologisch gezind) maar al te duidelijk wordt aangegeven, waartussen Griese zich bevond en trots, ondanks de latere kritiek, zichzelf en onafhankelijk bleef.

Linkedin 8-3-2017

Beantwoorden Verwijderen

Dr. Nard Loonen 28 mei 2017 om 20:28

Jos,

Je hebt gelijk dat jouw Griese-boek als leesboek niet lekker functioneert, maar dat doet niks af aan de enorme waarde van de erin vermelde gegevens.
Ik had tot nu toe nog nooit van Griese gehoord (maar ben ook geen groot literatuurkenner, zeker niet van de Duitse), maar al doorbladerend en zoekend op internet kreeg ik de indruk dat hij op vergelijkbare wijze ten prooi is gevallen aan de vergetelheid als bijvoorbeeld vele Nederlandse streekromanschrijvers (Coolen, Den Doolaard, Kortooms, etc.): de laatste halve eeuw is hun werk volkomen naar de achtergrond gedrongen, vermoedelijk omdat het verfrissend noch vernieuwend is, noch geëngageerd (hoewel...?), noch stilistisch vaak niet van het landelijk topniveau.

Anders ligt dat bij de megaproductie Heimat van Edgar Reiz (1984) die weliswaar ook de streek verheerlijkt en accentueert door bijvoorbeeld dialectsprekende acteurs op te voeren, maar die daarnaast ook de menselijke worsteling, economisch en sociaal, laat zien van een (platte-)land dat na de oorlog in wederopbouw is en op lokaal niveau het Wirtschaftswunder beleeft. Dat tilt de tv-serie boven het niveau van een streekroman uit.

In het geval van Griese komt daar nog bij dat aan hem het Blut und Bodenverhaal blijft kleven, wat hem links en rechts, meer links overigens, niet in dank wordt afgenomen waardoor hij in literatuuroverzichten en bij uitgevers niet (meer) aan bod komt. In dat verband doet hij me denken aan Theun de Vries, van wie ik vrij veel weet. Ik heb bijna al zijn werk in de kast staan - en krijg die 165 titels momenteel nergens verkocht. Enkele malen heb ik hem in Amsterdam gesproken, maar nooit over Griese. Ik ben wel benieuwd hoe hij die zou waarderen of verketteren. De Vries was weliswaar niet een echte streekromanschrijver, al lijken veel van zijn in Friesland spelende werken daar wel op. Bij hem is de streek echter slechts het decorum waartegen zich een sociaal conflict/probleem/drama afspeelt. In die zin was hij zeer geëngageerd, maar... als hardline communist werd hij verguisd, weggedrukt, vergeten, ondanks zijn zorgvuldige stijl, zijn uiterst grote belezenheid en historische kennis, en consequente vastberadenheid sociale ongelijkheid aan de kaak te stellen. Doet me in de verte ook wel aan het noodlot van Pasolini denken, zowel in diens poëzie als zijn films.
Als de politiek en/of de communis opinio zich begeeft op het vlak van oordelen, dan zien we maar al te vaak historische blunders ontstaan (entartete Kunst, Mendelssohn, om maar even bij Duitsland te blijven, waar dan na de oorlog ook nog eens het BRD-DDR-probleem bij kwam met over en weer beschimpingen en verboden, waartoe ik ook de heksenjacht van Kohl c.s. reken die, na de DDR te hebben geannexeerd, wel even wilde afrekenen met SED-prominenten als Honecker, Egon Krenz, Gregor Gysi en anderen.)

Waarom maak je geen Nederlandstalige Wikipedia-pagina over Griese aan? Die is er wel in het Duits en Engels, maar nog niet in het Nederlands. Je bezit stof genoeg om veel meer te vertellen dan louter het vertalen van wat bv. op die Duitse pagina staat.

Hoe dan ook, jouw boek haalt wel weer een heleboel overhoop.

Nard.

Beantwoorden Verwijderen

Reacties

Josz-Vosz 29 mei 2017 om 01:54

Beste Nard,

Jaja, ik heb meermaals de DDR genoemd en altijd gescheld gezien, zelfs in 'n schoolboek! Duitsers kunnen (grof) schelden, de Fransen niet, zei mijn leraar Frans pater Antonius Kropman S.J. Het is Sartre die schrijft dat het ergste gescheld sexueel wordt. Maar deed men dit hier tijdens de Reformatie ook niet? Hoererij, bloedschande en pedofilie, de protestanten tegen de katholieken alsmede de concurrerende dominees onderling. De DDR-ers tegen de westerse kapitalisme, misdaad en alcoholisme.

Dan is er in Duitsland nog ene Guido Knopp die zelf een scheldpartij voert tegen alles was vooroorlogs Duits is. Hij is een succesvol schrijver ook nog want tegen de nazitijd ageren is nog altijd bon ton.

Ik vind wel beter te weten, een stuk Duitse letterkunde en recensies tot aan het eind van de oorlog – iets wat niemand weet als het volk altijd maar bommen en granaten krijgt voorgeschoteld.

Je genoemde artikelen ken ik niet, wellicht voor de tijd dat ik aan je blog begon. Ik zal ze snelst gaan lezen.

Ik herinner me op het lg gehoord te hebben dat Nicolaas van Hees S.J. eens door Oost-Berlijn wandelde. Hij keek hier en daar alsof hij observeerde. Hij moest hier later verklaren dat hem niets was overkomen. Maar misschien werd hij heus wel gevolgd. De Stasi zat overal.

Verwijderen

Josz-Vosz 29 mei 2017 om 02:07

Nard,

Superbedankt voor je reactie en de moeite die je hebt ondernomen mijn geschrift door te kijken.
Het is geen leesboek, eerder een naslagwerk, vind ik en wist ik al.

Ik heb mijn manuscript gedigitaliseerd, na ruim 35 jaren, teneinde de schitterende gegevens niet verloren te laten gaan.
Daar ben ik vooralsnog in geslaagd, zoek de komende tijd nog meer adressen voor verzending.
De UB en de VU hebben geweigerd, een zegsman weet dat ze van de papierberg af willen voor meer gedigitaliseerde opslaggegevens.

Mag ik je reactie in mijn weblog zetten?

De wiki – heb ik vaak aan gedacht, echter dan moet ik mijn archief en aantekeningen wederom openen en dat is weer zo een moeitevolle arbeid. Ik ben nu blij dat ik met 4½ maand digitaliseren, controleren en boek laten maken eindelijk klaar ben.
Ik houd het in gedachten.

Van Theun heb ik wel Vox Humana, kan het momenteel niet vinden.

Céline werd eerst na 20 jaar gerehabiliteerd.

Nogmaals dank.

Verwijderen

Beantwoorden

Wim S. 29 mei 2017 om 01:58

(Reactie 13-4-2017)

Beste Jos,

Hoewel ik nou niet bepaald ben ingevoerd in de vooroorlogse Duitse Romantische Literatuur is de lectuur van je boek als ware zelfkastijding in deze lijdensweek bepaald niet misplaatst.

Vrolijk Pasen,
Wim S.

Beantwoorden Verwijderen

Josz-Vosz 29 mei 2017 om 02:12

O ja, het boek weegt 550 gram.

Beantwoorden Verwijderen

CS 29 mei 2017 om 15:29

Fijn te horen dat je serieuze kritiek hebt ontvangen over heer Griese, een literator uit bewogen tijden.
Heb je ook nog wat gehoord van instellingen die je werk hebben mogen ontvangen?
Als je vluchteling was geweest of Marokkaan, dan hadden ze je werk in diepe nederigheid ontvangen en je boek een eervolle plek gegeven.
NTR en ARD hadden bij wijze van spreke voor je deur gestaan.
Helaas Jos, je bent maar een autochtone bewoner. Vol is vol in onze bibliotheek, dit zijn de regels waaraan niet getornd mag worden. Wilt u uw schrijfsels aub bij u houden... Bibliotheekpolitiek hier schept een hoop ongenoegen en miskenning. Maar ook toe te schrijven aan toenemende ongeïnteresseerdheid en onwetendheid. Een bakviszangeresje is oneindig interessanter, maar dat wist je eigenlijk al lang in dit landje...

Beantwoorden Verwijderen

RM 30 mei 2017 om 01:31

Hoi Jos,

die reacties heb ik gelezen, en ook jouw antwoord. Inhoudelijk kan ik daar vanzelfsprekend nauwelijks iets over zeggen; ik heb je Griese-tekst immers niet gelezen.
Maar ik blijf me verwonderen (zacht gezegd) over je gemaniëreerde, germanistisch *angehauchte* taalgebruik (een van de vele redenen om niet snel aan je teksten te beginnen). Waarom schrijf je geen normaal Nederlands zonder poeha? Kan je toch wel, neem ik aan. Van wie heb jij Nederlands gehad op het IG?? :-(- Sorry, moest ik even kwijt.
Desondanks groet!
of moet ik zeggen *tschjzjüüüsszz*?

Beantwoorden Verwijderen

RM 30 mei 2017 om 01:34

Ik schreef: veel redenen om niet aan je teksten te beginnen. Ik noem er een paar: tijdgebrek en te veel andere dingen aan mijn kop; gebrek aan belangstelling voor een mij verder nog onbekende schrijver (wiki heb ik geraadpleegd; in het gezaghebbende [na-oorlogse] werk van Paul Fechter wordt hij niet genoemd) - als ik mij daarin zou willen verdiepen moet ik veel meer: want een hele historische, politieke en literaire context aanboren (heel vroeger heb ik wel Herman Löns gelezen, en ook Frits Reuter. Nederlandse en Vlaamse streekromans heb ik bij tientallen verwerkt, maar die liggen wel achter me, omdat er nog zoveel anders ligt te wachten.) En dan jouw taalgeronk - nee, dat werkt niet aanmoedigend.

Beantwoorden Verwijderen

ambrosia 30 mei 2017 om 23:03

Ja voor mij geldt eigenlijk alles wat de vorige sprekers al aanvoeren, die hoogdravende manier van taalgebruik, en dan komt er ook nog es bij : je had het in de 80-er jaren moeten maken, of wellicht misschien nog eerder, bij een afstudeerpoging of zo. Ik zal het boek dus ook nooit aanschaffen of lezen. Muf muf muf.

Beantwoorden Verwijderen

Josz-Vosz 6 juni 2017 om 02:48

In de Lexikon der Weltliteratur, 1963, Germanist Gero von Wilpert, moet staan dat Friedrich Griese *geen* partijman is.

Beantwoorden Verwijderen

Josz-Vosz 19 juni 2017 om 23:05

KURT K L U G E's roman Die Zaubergeige (1940) staat vermeld in mijn boek.

Ik vond mijn romankritiek afkomstig uit 1975, één jaar voordat ik met de studie van Friedrich Griese zou beginnen. Het was een slechte doorslag met de oude, defecte Burroughs schrijfmachine. Het digitaliseren en controleren heeft drie dagen werk gekost.
Heel wat opmerkingen slaan op de Vrijdenkers bij wie ik een tijd verbonden ben geweest.

Het boek kreeg ik van Ben Heytze maar is niet meer te vinden.

De digitale tekst staat in Project Gutenberg, Kurt Kluge: Die Zaubergeige

Beantwoorden Verwijderen

Josz-Vosz 27 juli 2017 om 03:00

Samenvatting:

Friedrich Griese (1890-1975) was van eenvoudige afkomst, weidde koeien en schapen en werd onderwijzer. Door zijn langdurig vertoeven temidden van zijn heuvelachtige Mecklenburgse landschap filosofeerde hij dat dàtgene wat zichtbaar is, een betekenis heeft in metafysische zin: de mens als speelbal van het geweld der natuur, de familie, de generaties en de heilige arbeid waaraan een land zijn bestaan dankt. Het beeld wordt zinnebeeld en het triviale wordt algemeengeldige waarheid. We noemen dit: Landschaftsdichtung.
Al voor 1933 presteerde Griese novellen en enige forse romans waarmee hij naam heeft gemaakt.
In 1933-1945 ontplooide Griese zich tot een vruchtbaar romancier met geschiedkundige arbeid door een formidabele literaire productie welk geregeld deskundige letterkundige kritiek kreeg, altijd hooglijk waarderend, prijzend en onderscheidend. Griese ontving vele prijzen waaronder de Goethe-medaille.
De politiek kreeg warme belangstelling voor de romancier die toch de forse Duitse mens op zijn eeuwige grond benadrukt. De eeuwenlange trek van Duitse boeren richting Oostgebieden werd daarmede politiek ondersteund om expansiepolitiek door het Duitse Rijk geschiedkundig te rechtvaardigen.

Griese was nimmer politiek actief, hij hield zich nauwgezet afzijdig ondanks eer, prijzen en een paar reisjes, alsmede een door de regering geschonken huis te Parchim. Hij was niet lid van de nazi-partij. Doch dat hij mocht schrijven is te vergelijken de 'n (verplicht) lidmaatschap van de Duitse Kultuurkamer. Ook al lid zijnd is dit nog geen actieve politiek.

Na de oorlog werd Griese door de Russen en Oost-Duitsers gedetineerd en kwam hij na jaren vrij om in West-Duitsland te gaan wonen.
Er verschenen twee grondig wetenschappelijke studies door de Nederlandse Kerkhoff en de Belgische Nivelle. Dan komt de internationale kritiek wat leidt tot Griese's vergetelheid.

Beantwoorden Verwijderen

Josz-Vosz 4 oktober 2017 om 02:19

Fiedrich Griese - Meine Heimat (film 1976)

Beantwoorden Verwijderen

Josz-Vosz 20 november 2017 om 02:21

Twee passages uit een interview:

In Meine Heimat interessiert mich eher der Text als der Schriftsteller selbst. Alle diese Texte, die aus der Vergangenheit stammen, werden in die Gegenwart geholt, denn sie werden von zeitgenössischen Techniken aufgenommen.
Aufgrund der Aufnahmetechnik, der Darsteller und der klimatischen Verhältnisse, ist die Gegenwart im Film Präsent.

Mein Vaterland geht da noch weiter: wenn ein Darsteller an einer Stelle nicht mehr seinen Text weiß, denkt er einen Moment lang nach, geht aus der Szene raus, guckt schnell den fehlenden Text nach und kommt wieder zurück. Und dies alles mit einer erstaunlichen Ruhe, wobei die Kameraeinstellung auf Standbild ist.

Ein Gespräch mit Frans van de Staak von Johan van der Keuken
Skoop, december 1976

Beantwoorden Verwijderen

Josz-Vosz 10 januari 2018 om 02:59

"In 1939 wordt hij lid van de NSB, maar geeft pas na mei 1940 blijk van zijn nationaalsocialistische overtuiging. Hij schrijft in die jaren vooral 'volks'-proza, waarin een zwakke afschaduwing van Blut und Boden-theorieën een rol speelt."

Betreffende Jan Eekhout.

Beantwoorden Verwijderen

Josz-Vosz 22 februari 2018 om 14:17

De fransman Maurice Barrès stelde al dat de mens gebonden is aan zijn grondgebied, *la terre et les morts*, hetgeen de Franse variant van de Duitse *Blut und Boden* wordt genoemd. Het regiem in Vichy versterkte deze gedachte met *De aarde liegt niet* en Drieu maakte de boer tot bodemmystiek.

In: Dr. Marleen Rensen - Lijden aan de tijd, Diss. 2009 p154.

Beantwoorden Verwijderen

E.A. 9 mei 2018 om 09:32

Ik had vreemd genoeg nog nooit van hem gehoord en gelezen terwijl hij in mijn middelbare school-boek *Hauptperioden der deutschen Literaturgeschichte* op meerdere bladzijden vermeld wordt. Bovendien staat een stuk van hem erin: *Das Leben auf den Dörfern*. Dus als je dat wilt, mag je het in mijn bus doen.

Beantwoorden Verwijderen

Josz-Vosz 20 mei 2018 om 15:02

Friedrich Griese, meine Heimat, mijn vaderland

De film bestaat uit een aantal statische landschapsopnamen waarin drie acteurs staan. Twee van hen - een vrouw en een man – spreken afwisswelen in het Duits en Nederlands een tekst uit van de Duitse schrijver Friedrich Griese. Ze worden soms onderbroken door de derde acteur, een wat oudere man, die de rol van Griese speelt. De scènes worden afgewisseld met gravures.

Regie: Frans van de Staak (1976)

Beantwoorden Verwijderen

Reacties

Josz-Vosz 31 augustus 2018 om 14:50

De komma tussen Heimat en mijn moet weg.

Verwijderen

Beantwoorden

Josz-Vosz 30 mei 2018 om 00:21

28-5-2018
Frans van de Staak 17 jaar geleden overleden.
Griese-film

Als de link niet werkt met de rechtermuis op de film, kijken naar extensies.

Beantwoorden Verwijderen

Josz-Vosz 23 augustus 2018 om 14:47

Op 17 augustus 2018 vroeg RV mij of ik niet neerlandicus ben? Ik antwoordde hem 25 jaren op de UB gestudeerd te hebben uit de beste boeken.

Beantwoorden Verwijderen

H.J. G 28 augustus 2018 om 21:38

Sehr geehrter Herr Heitmann,

Ihre interessante Sendung habe ich heute in Empfang nehmen können. Ich danke Ihnen sehr für dieses großzügige Geschenk zur Bereicherung des Griese-Bestands meines Archivs.

Vor mir liegt nun eine anstrengende Lektüre. Ich spreche nicht niederländisch, kann es jedoch dank meiner plattdeutschen Muttersprache halbwegs lesen und verstehen.

Beantwoorden Verwijderen

W.S. 8 september 2018 om 21:11

Wat betreft Griese de titel van Frans luidt:

MEINE HEIMAT
MIJN VADERLAND

Voor Frans als graficus is de layout heel belangrijk. De scheiding is overduidelijk,evenals het ontbreken van een komma.
Dat luistert bij Frans dus heel nauwkeurig. Er is dus geen sprake van een 'Wieder gutmachung'. De meeste scènes zijn daarom gesitueerd in het niemandsland, maar dat weet jij beter dan ik , want jij was erbij, in de rol van Griese [ook een verwijzing naar 'Nicht versöhnt' van J-M Straub. De grafische tussenshots, waarvan sommige gruwelijk, die werken als een soort interpunctie. Waarom Eye deze versie online heeft gezet is mij een raadsel, want de resolutie is abominabel.
Trouwens tijdens mijn bezoek en presentatie werd ik scherp ondervraagd door de organisatie, want Griese staat bekend als een rechtse schrijver, mogelijk zelfs fascistoïde, en dus enigszins ongepast in het retrospectief van een linkse cineast(e), maar ik heb hopelijk wel enige sympathie opgewekt voor Frans' zijn benadering, die niet per se betekent dat hij de teksten van Griese onderschrijft. De dubbeltaligheid van de teksten geven m.i. een zekere afstand tot de teksten en ook letterlijk een distantie tot de acteurs en tot het landschap, geen identificatie dus; jouw (Griese's) aanwezigheid versterkt dit effect als een soort buffer, waar je niet omheen kunt.
De ongelijktijdigheid van de Duitse en Nederlandse tekst verstoort de gelijktijdigheid van het kader waarbinnen de toeschouwer de ongelijktijdigheden aanschouwt, hoewel hijzelf gelijktijdig is met de acteurs in beeld, zijn beeld: hij kan immers niet ongelijktijdig zijn met zichzelf. Tijd dus als landschap, en omgekeerd. Zo'n paradoxale constructie [' gelijktijdigheid van ongelijktijdigheden'] is typisch voor Frans.

Beantwoorden Verwijderen

W.S. 8 september 2018 om 21:12

Zijn notie van betekenis als wortel schietend in een soort braakliggend niemandsland, ofwel ook te op te vatten als een 'verglijden van de ene betekenis in de andere' [zie bijv. 'Sonate'] komt in zijn andere films opnieuw terug. Daarbij kun je het beste denken aan een kleur gradiënt, bijv van rood naar groen; maw. betekenis is geen constante. Echter in zijn beeldend werk, zeefdrukken, etsen, etc. ben ik dergelijke gradiënten niet tegen gekomen. Dat lijkt mij analoog [met verf] vrij moeilijk te realiseren trouwens. Wel heb ik ooit een poging daartoe gezien in zijn atelier in de 2e Nassaustraat. Zo schilderde hij eens een variant van het abstracte schilderij dat ik zelf heb, waarin hij de vlakken voorzag van een soort schaduw [maar dan lichter] zodanig dat elk vlakje alshetware verdubbelde, waardoor een soort van bewegend vlak ontstond, dat los kwam van het canvas, wat diepe indruk op mij maakte destijds. Digitaal is dat een stuk eenvoudiger: dergelijke gradiënten zitten standaard in elk paintprogramma, maar ik betwijfel of dat hetzelfde vervreemdende effect teweeg zal brengen. Visueel gezien lijkt mij zo'n pixelconfiguratie daarvoor te gladjes: juist de haperingen, imperfectie in precisie, etc. zorgt voor 'beweging'.

Beantwoorden Verwijderen

Josz-Vosz 19 november 2018 om 22:42

Birgit Lahann„...**Wir werden auch durch die braune Scheiße kommen**.
Vele schrijvers die met het Duitse systeem heulden.

Voor alle zekerheid: Friedrich Griese bleef tot het laatst afzijdig maar was hij toch een veler Duitsers in zijn land.

Beantwoorden Verwijderen

Voer je opmerking in...

Reageer als: Josz-Vosz (Google Uitloggen

Publiceren Voorbeeld Melding sturen

Links naar deze post

Een link maken

Nieuwere post Homepage Oudere post

Abonneren op: Reacties posten (Atom)

TOTAAL AANTAL PAGEVIEWS

 39,950

MIJN LIJST MET BLOGS

 Huub Mous
On the road again
1 uur geleden

Nard loonen WEBLOG (permanent in opbouw)
Niet kijken – toch zien
1 week geleden

 Siebren de Ringh There is a crack in everything, that's how the light gets in ©
Herrie tegen de stilte
9 jaar geleden

